

VALMANIFEST

DAGS FÖR EN VARMARE POLITIK!

Sverige är ett fantastiskt land. Här har många mäniskor lyckats förverkliga sina drömmar. Vi har tidigt tagit oss an framtidens utmaningar. Men under de senaste åren har Sverige blivit kallare. Klyftor och rasism har tillåtits växa. Skillnaderna mellan kvinnors och mäns ekonomiska förutsättningar ökar. Politiken har låtit bli att ta ansvar för mäniskor och miljö. Vi vet att ett land som ger upp om att vara fantastiskt för alla, snart inte är fantastiskt för någon. **Därför är det dags för en mänskligare och varmare politik – det är dags för en ny regering.**

Klimatförändringarna är vår tids största utmaning. När världens ledare möts för klimattoppmöte i Paris i december 2015 ska Sverige kunna visa att det är möjligt att fatta beslut som minskar våra utsläpp till hållbara nivåer. Sverige ska vara ett modernt föregångsland och inspirera. Världen har inte råd med en klimatpolitik där länder kallt väntar in varandra, i stället för att våga gå före. **Politiken måste bli varmare. Inte klimatet.**

Det behövs nya jobb i Sverige, men Alliansens arbetslinje har inte minskat arbetslösheten. I stället har livet blivit extra tufft och kallt för den som förlorar sitt arbete eller blir sjuk. Vi vill investera i klimatarbetet – i tåg som går i tid, i upprustning av förorterna och i nya bostäder. År 2018 ska fler mäniskor ha ett jobb att gå till och unga ska få möjlighet att hitta en väg till studier och arbete. **Det är en mänskligare och varmare politik.**

Alla elever ska få gå till skolan med glädje. Många ska brinna för läraryrket och alla som jobbar i skolan ska få utrymme för sin profession och skaparlust. Det ska inte finnas bra och dåliga skolor – alla skolor ska vara bra. År 2018 ska många fler välja att studera till lärare, lärare ska få tid för sitt jobb och elever ska få stöd i tid. Mot en kall politik med mer byråkrati och vinstjakt ställer vi en varm politik med fler medarbetare och mer tid för varje elev. **Låt eleverna få tillbaka sina lärare.**

Vi är övertygade om att det är möjligt med ett Sverige där det är vår gemensamma framtid som förenar oss snarare än var vi kommer ifrån, hur vi ser ut, vad vi tror på, vilket kön vi har, hur gamla vi är eller hur vår familj ser ut. **Efter åtta år med Alliansen är det hög tid för en ny regering och en varmare politik.**

I EN NY REGERING VILL VI:

- 1. minska de svenska klimatutsläppen** till hållbara nivåer och ta ansvar för det som vi lämnar över till våra barn och barnbarn
- 2. göra stora investeringar för ett hållbart Sverige**, som skapar förutsättningar för tiotusentals nya arbetstillfällen och rustar oss inför framtidens utmaningar
- 3. minska byråkratin för lärare** och återanställa personal i skolan så att varje elev får mer tid med sina lärare och det stöd hen behöver.

Den 14 september kan du vara med och modernisera Sverige.

I. Klimat och miljö

Sverige har alla förutsättningar för att bli ett globalt föregångsland med bättre miljö och klimatutsläpp som minskar snabbt. Men det kräver en ny regering som är beslutsam och investerar i en modernisering av Sverige. Vi vill bygga ett energisystem som helt bygger på energi från förnybara källor som vatten, skog, vind och sol. Vi vill också fördubbla kollektivtrafiken och binda samman Sveriges större städer med snabba tåg. Tåget ska vara billigare än flyget och gå snabbare än att ta bilen. Den som förstör miljön ska också stå för kostnaderna. Det ska löna sig att vara miljösmart i såväl snabbköpkassan som styrelserummet.

Vi gröna ser det som en huvuduppgift att ställa om samhället och säkra fungerande ekosystem, friskt vatten, ren luft och odlingsbar jord. Vi försvarar naturen när den hotas av kortssiktiga intressen. Med dagens politik missar Sverige 14 av de 16 miljömål som alla partier säger sig vilja nå. Vi vill i stället bygga ett samhälle där vi människor inte tär på jordens resurser, där framgång mäts i annat än prylar och där välfärd är mer än konsumtion.

I EN NY REGERING VILL VI:

- införa ett klimatpolitiskt ramverk.** Ramverket ska säkerställa att Sverige minskar utsläppen i den takt som behövs för en globalt hållbar utveckling.
- påbörja arbetet för att 100 procent** av all elproduktion och uppvärmning i Sverige ska komma från förnybara energikällor senast år 2030. Under mandatperioden ska användningen av fossila bränslen kraftigt minska, flera gamla kärnkraftsreaktorer stängas, energianvändningen effektiviseras och förnybara energikällor byggas ut. Det ska bli mer lönsamt att sätta upp solceller på taket eller ett vindkraftverk på gården.

3. **göra det enklare att resa klimatsmart.** Klimatmålen ska styra de nationella planerna för investeringar i infrastruktur inom transportsektorn. Kollektivtrafikens andel av transporterna ska fördubblas. Vi ska förbättra och bygga ut såväl det nationella järnvägsnätet som den regionala spårtrafiken och börja bygga banor för höghastighetståg. Vi vill att staten ska återta kontrollen över banunderhållet. Resenärer ska kunna lita på att tågen kommer i tid. Stadsmiljöer som prioriterar cykling och nya cykelvägar mellan tätorter ska göra att det blir attraktivare att ta cykeln.
4. **bryta Sveriges oljeberoende.** Ska människor kunna leva där bilen behövs, även efter oljesamhället, måste vi satsa på förnybara bränslen och el som drivmedel. Dessa ska vara billigare än bensin och vi har som mål att bilar och lastbilar vara fossilbränslefria år 2030. Investeringar i produktion av biodrivmedel, biogasmackar och infrastruktur för eldrivna fordon ska stödjas. En avgift på de bilar som är sämst för miljön ska finansiera en bonus på de bilar som har de allra lägsta utsläppen. Sveriges utsläppsrädder ska inte få säljas vidare.
5. **flytta långväga godstransporter** från lastbil och flyg till tåg och sjöfart. Det ger mindre utsläpp, färre olyckor, minskad trängsel och mindre slitage på vägarna. Alliansen har höjt banavgifterna för tåget. Vi vill sätta stopp för höjningen och i stället införa en lastbilsskatt som även omfattar utländska åkare. Flyget ska bära sina egna klimatkostnader genom en flygskatt.
6. **se till att god ekologisk mat** köps in till skolor och äldreboenden, och underlätta för lokala leverantörer att delta i upphandling. Minst samma krav som ställs på miljö- och djurskydd vid matproduktion i Sverige ska ställas i all offentlig upphandling. Vi vill minska svinnet och ser gärna att det äts mer vegetariskt i offentliga kök, för att det kött som serveras ska kunna komma från lokal produktion med bättre djurskydd. Vi strävar efter minst 50 procent ekologisk mat i de offentliga köken senast år 2020.

- 7. förbjuda farliga kemikalier.** Sverige ska ta strid i EU för förbud av farliga ämnen. När EU:s regelverk inte räcker till ska Sverige gå före med nationell lagstiftning. Bättre kontroll behövs för att säkerställa att dricksvattnet är fritt frångifter. Platser där barn vistas dagligen, till exempel förskolor och skolor, ska vara giftfria.
- 8. utöka skyddet för den biologiska mångfalden.** De naturskogar som finns kvar i Sverige ska skyddas från avverkning och naturvårdshänsynen ska öka i den brukade skogen genom mer användning av hyggesfria metoder. Även den tätortsnära naturen behöver ökat skydd. Den har ofta mycket höga biologiska värden och för en allt mer urbaniserad befolkning är närförorterna viktiga för rekreation, hälsa och förståelse av naturen. Fisket och havet ska skyddas genom fler marina reservat, områden fria från bottentrålning och kraftfulla åtgärder mot övergödning. Fiskens vandringsvägar för reproduktion måste säkras och återställas i våra älvar och vattendrag. Fångstnivåerna av fisk ska vara långsiktigt hållbara.
- 9. skärpa djurskyddet.** Skarpa djurskyddsregler ska ställas i offentlig upphandling. Djurens möjlighet att få utlopp för sitt naturliga beteende ska respekteras inom all djurhållning. Vi vill förbjuda import av produkter från plågade djur. Vi säger nej till minkfarmar och burhöns och ja till att ersätta plågsamma djurförsök.
- 10. minska avfallet och öka återanvändningen** för mer hållbar konsumtion. Vi vill förlänga garantitiderna på prylar, göra det billigare att reparera saker, gynna handel med second hand och vintage samt främja delandets ekonomi. Vi vill att matavfall ska samlas in och göras till biogas för transporter. Det måste bli mer lönsamt att återvinna värdefulla råvaror, som till exempel metaller, än att ta fram nya.

2. Nya jobb

När vi möter klimatutmaningen skapar vi samtidigt möjligheter till nya jobb. Investeringar i förnybar energi, klimatsmarta stadsdelar och snabbare tåg är exempel på satsningar som ger nya arbetstillfällen. För att klara moderniseringen av Sverige behövs alla människors kraft, arbete och engagemang. Den könssegregerade arbetsmarknaden ska brytas. Arbetslösheten är inte bara ett problem för den enskilde, den är ett samhällsproblem. Det är samhällets ansvar att öppna vägar för nya jobb. Sverige har inte råd att ha människor i arbetslöshet när det finns så många viktiga uppgifter att göra!

De gångna mandatperiodernas ensidiga fokus på skattesänkningar har inte minskat arbetslösheten. Vi vill i stället göra investeringar som bygger ett bättre samhälle, både när det gäller klimat och skola. En ny järnvägslinje ger jobb när den planeras och byggs, samtidigt som den förbättrar arbetsmarknaden när människor kan pendla. En god utbildning för alla barn kräver att vi anställer fler i skolan, samtidigt som den öppnar möjligheter till jobb för fler unga som får möjlighet att klara skolan hela vägen till studenten.

I EN NY REGERING VILL VI:

- 1. göra klimatinvesteringar för nya jobb.** Investeringar i förnybar energi, nya klimatsmarta stadsdelar, snabbare tåg och i att rusta våra samhällen för klimatförändringar skapar förutsättningar för 30 000 fler jobb än med Alliansens politik. Det ger nya jobb för bland annat ingenjörer, byggnadsarbetare och samhällsplanerare.
- 2. skapa nya vägar in på arbetsmarknaden för unga.** Vi vill upprätta startcentraler där kommuner och myndigheter samlas för att ge ett individanpassat stöd till unga som ska hitta sitt första

jobb eller starta sitt första företag. Vi vill bygga ut yrkesvux, yrkeshögskola och lärlingsprogram. Sammanlagt ger våra förslag 50 000 fler unga en väg in i arbete, utbildning eller praktik redan år 2015.

3. minska krånglet och kostnaderna för företagare.

Företagare ska få ägna sin tid åt att driva företag och därfor måste regelbördan minska. Kostnaderna för att anställa ska minskas genom sänkta arbetsgivaravgifter med upp till 80 000 kronor per företag. Sjuklöneansvaret ska avskaffas för små företag.

4. anställa fler i skolan, vården och omsorgen. En bra skola och förskola, en trygg äldreomsorg och en sjukvård med hög kvalitet är nödvändiga förutsättningar för trygga medborgare och växande företag. I stället för nya skattesänkningar gör vi statliga investeringar i mer personal i skolan och fler medarbetare i vården och äldreomsorgen. Det ger nya jobb för bland annat pedagoger, undersköterskor och barnmorskor.

5. öppna dörrar för att människor ska kunna utbilda sig till de nya jobb som växer fram. Alla ska ha rätt till kompetensutveckling och det ska finnas möjlighet att göra karriärskiften i livet. Vi vill bygga ut komvux och ge folkrörelser möjlighet att starta nya folkhögskolor.

6. införa möjlighet till friår. En person som har ett jobb ska ha möjlighet till ersättning motsvarande del av a-kassa för studier, tid med sin familj eller andhämtning mitt i livet, förutsatt att en person som är arbetslös får anställning. Det skapar flexibilitet på arbetstagarens villkor och öppnar vägar in på arbetsmarknaden.

7. utvidga och miljöanpassa ROT-avdraget så att det kan användas för att renovera och energieffektivisera förorter, skolor och hyreslägenheter i behov av upprustning. Det skapar förutsättningar för nya jobb i bland annat miljonprogramsområden.

- 8. ge industrin långsiktiga spelregler** för att delta i klimatarbetet. Tillsammans med branscherna vill vi utveckla system för energieffektivisering och teknikutveckling. Vi vill genomföra fler innovationsupphandlingar och underlätta för personaloptioner i växande företag. Sverige ska vara det land i den industrialiserade världen som investerar mest per invånare i hållbar teknik.
- 9. se till att alla i gymnasieåldern** får möjlighet till sommarjobb. Kommuner ska få i uppdrag och stöd att erbjuda sommarjobb genom samarbete med näringsliv, föreningsliv och i egen verksamhet.
- 10. avskaffa fas 3.** Fas 3 har inte fungerat som en väg till arbete. Vi vill se tidigare insatser vid arbetslöshet. Arbetsförmedlingen och lokala startcentraler ska få större möjligheter att hitta flexibla lösningar för personer med nedsatt arbetsförmåga och fler ska få anställning i välfärden.

3. Skola och bildning

Alla elever ska få det stöd och den tid som behövs för att klara skolan. Förskolan ska med god pedagogik, omsorg och lek ge barn en bra start. Fler ska få chansen till en högre utbildning och kvaliteten ska höjas genom fler lärarledda timmar och mer möjligheter till praktik.

Sedan Alliansen bildade regering 2006 har 12 600 pedagogiska tjänster skurits bort från svensk skola. Samtidigt har det administrativa arbetet för lärare ökat. Medarbetarna blir alltså färre samtidigt som de tvingas ägna mer tid åt pappersarbete. Det håller inte. Elever får för lite tid med sina lärare och det gör att många inte får med sig det de behöver i livet. Den höga ungdomsarbetslösheten i Sverige beror i hög grad på att många inte får en ärlig chans i skolan och lämnar ungdomsåren utan gymnasieutbildning.

Den psykiska ohälsan bland unga måste tas på allvar, och skolan är en viktig plats för förebyggande och direkta åtgärder. Stöd och hjälp måste finnas tillgängligt för alla elever. Vi prioriterar utbildning framför sänkta skatter och gör stora satsningar på skolan. Det är en god investering för framtiden.

I EN NY REGERING VILL VI:

- 1. minska byråkratin för lärare** och anställa fler i skolan så det blir mer tid för varje elev. Lärarjobbet är inget ensamjobb. För att alla elever ska bli sedda krävs bland annat utbyggd elevhälsa, bemannade skolbibliotek, fler fritidspedagoger, fler speciallärare och specialpedagoger samt bättre tillgång till studie- och yrkesvägledning.
- 2. se till att stöd sätts in i tid.** I dag ges mest särskilt stöd i nionde klass. Så sent är det svårt för en elev som har halkat efter

att hinna i fatt. Vi vill införa en läsa-skriva-räkna-garanti som säkerställer att insatser sätts in så fort en lärare upptäcker ett behov, redan från förskoleklass. Lärare ska ha rätt att ordinera extra stöd, utan byråkratiska omvägar.

- 3. värdera lärare som ett av våra viktigaste yrken.** Lärarna ska ha rätt till högre lön, bra arbetsmiljö och kontinuerlig kompetensutveckling. Läraren ska ha tid till spontana kontakter med elever och till att förbereda sina lektioner.
- 4. bryta skolsegregationen.** Det ska inte finnas bra och dåliga skolor – alla skolor ska vara bra. Vi vill se statlig samverkan med huvudmän för att höja kvaliteten i skolor med dåliga resultat. Det ska byggas upp profilutbildningar på skolor som elever annars inte aktivt väljer och resurser till skolor ska fördelas efter behov. Elever ska erbjudas undervisning i sitt modersmål. De ska även erbjudas tvåspråkig undervisning i andra ämnen. Alla gymnasieprogram ska ge allmän högskolebehörighet.
- 5. reglera så att de som driver skola återinvesterar allt** eventuellt överskott i skolverksamheten. Vi tror på pedagogisk mångfald och vill att de som driver skola ska göra det av passion för bildningsuppdraget. Aktörer med syfte att dela ut vinst till ägarna ska inte få driva skolor och det ska finnas krav på långsiktigt ägande och transparens.
- 6. investera i förskolan och fritidshemmen.** Alla barn i förskolan har rätt att bli sedda, till tid för lek och pedagogiska utmaningar. En fungerande fritidshemsverksamhet är viktig för att skapa kontinuitet och mångsidighet i barnens lärande. Vårt mål är högst fem barn per pedagog i förskolan. Förskolan och fritids ska finnas för barnen oavsett om och vilka tider föräldrarna arbetar. All personal ska få möjlighet att utbilda sig för att få behörighet.

- 7. höja kvaliteten i den högre utbildningen** och öka antalet lärarledda timmar för studenter. Studiebidraget ska höjas och studie-avgifterna för utomeuropeiska studenter avskaffas. Det behövs fler utbildningsplatser och det måste till satsningar för att öppna högre utbildning för fler från studieovana hem. Studenter ska omfattas av socialförsäkringssystemet på samma villkor som arbetstagare. Offentligt ägda högskolor och universitet ska inte privatiseras eller bolagiseras.
- 8. satsa på modern pedagogik.** Alla ska känna sig trygga i skolan. Arbetet med antirasism, normkritik och genuspädagogik ska stärkas i skola och förskola. Lärare ska ha möjlighet till fortbildning och elever rätt att påverka sin skola och sin utbildning. God tillgång till och användning av modern teknik i skolan ska överbrygga den digitala klyftan i Sverige. Minst ett estetiskt ämne ska ingå i alla gymnasieutbildningar.
- 9. rusta upp landets skolor och förskolor.** Staten och huvudmännen ska gemensamt investera i bra arbetsmiljö i klimatsmarta byggnader med moderna lärmiljöer. Barn ska ha tillgång till gröna skolgårdar. Elever ska få avgiftsfri och näringssriktig skolmat, också i gymnasiet.
- 10. inrätta en skolkommision.** Reformer av skolan ska vara finansierade, baserade på vetenskap och förankrade bland lärare och elever. Resultaten av OECD:s fördjupade analys av svensk skola bör lämnas till en skolkommision som samlar representanter för forskningen, lärarna, eleverna och politiken. Kommissionen ska ha mandat att utifrån OECD:s och egna analyser ompröva de senaste decenniernas stora skolreformer och lägga fram förslag för ett jämlikt skolsystem där alla elever får en ärlig chans.

4. Feminism och jämställdhet

Alla människor är födda fria och lika i värde och rättigheter. Så inleds FN:s deklaration om mänskliga rättigheter. Men där är vi inte i dag. Tvärtom ökar de ekonomiska klyftorna mellan män och kvinnor bland annat till följd av en ojämställd ekonomisk politik. En feministisk politik för jämställdhet nöjer sig inte förrän kvinnors och mäns inkomster är lika, mäns våld mot kvinnor upphört, våra skolor aktivt arbetar med jämställdhet och ingen hindras av förlegade könsnormer.

Vår jämställdhetspolitik bygger på en antirasistisk feminism och insikten om att olika maktordningar samverkar. Den utbredda psykiska ohälsan hos särskilt unga kvinnor och hbtq-personer är ett stort samhällsproblem. Transpersoner omfattas i dag inte av samma juridiska rättigheter som resten av samhället.

I EN NY REGERING VILL VI:

- 1. arbeta för jämställda löner** och bryta könssegregeringen på arbetsmarknaden. Den handlingsplan som Akademikerförbundet SSR, Kommunal, Vision, LSR och Värdförbundet har tagit fram ska bli verklighet. Där Miljöpartiet är med och formar politisk majoritet ska offentliga arbetsgivare gå före för jämställda löner och rätt till heltid.
- 2. satsa på att förbättra arbetsmiljön** inom kvinnodominerade yrken som exempelvis vård- och omsorgssyrken. Psykisk ohälsa och sjukskrivningar bland kvinnor i arbetslivet ska minska.
- 3. dela föräldraförsäkringen** i tre lika stora delar, där vardera föräldern tar var sin del och den tredje delen kan fördelas fritt eller överlätas på någon annan som står barnet nära. Det innebär två nya ”pappamånader” under nästa mandatperiod.

- 4. motverka mäns våld.** Det behövs mer förebyggande arbete, fler mansmottagningar och bättre förutsättningar för kvinnojourernas arbete. Allt sex utan samtycke ska vara olagligt. Obligatoriska utbildningar för domare om sexualbrott och mäns våld mot kvinnor ska genomföras.
- 5. införa kvotering av kvinnor till styrelser i börsnoterade bolag.** I de kommunala bolagen ska Miljöpartiet gå före och välja i första hand kvinnor som våra representanter.
- 6. satsa på skolhälsovården** och barn- och ungdomspsykiatrin för att motverka och förebygga ungas psykiska ohälsa, som särskilt drabbar tjejer och hbtq-personer. Pojkars skolresultat ska höjas genom lärarutbildningar och ett nationellt centrum för normkritisk pedagogik. En lag mot den sexistiska reklam som befäster könsnormer och bidrar till psykisk ohälsa ska införas.
- 7. göra det enklare att utreda näthat.** Vuxna som stöttar unga på internet, nätvandrare, ska utbildas över hela landet.
- 8. förbättra sex- och samlevnadsundervisningen.** Undervisningen ska känna relevant för alla, oavsett könstillhörighet, och genomsyras av normkritik. Diskussioner kring vad som är okej sex, kopplat till samtycke, behöver föras.
- 9. stärka stödet och kompetensen** för att bemöta våldsutsatta personer i samkönade relationer eller med funktionsnedsättning samt till personer som är utsatta för hedersvåld. Kvinnojourer behöver få full ekonomisk ersättning för den del av deras verksamhet som utgör socialtjänst, och kommunerna måste se till att det finns lägenheter att flytta till när det är dags att flytta ut från det skyddade boendet.
- 10. införa en lag om jämställdhetsintegrering** så att myndigheter och departement får i uppdrag att anlägga ett genusperspektiv på all sin verksamhet. Jämställdhet ska genomsyra samhällets alla områden.

5. Folkhälsa, livskvalitet och sjukvård

Vi vill driva en ny modern folkhälsopolitik där livsvillkor som fördelningspolitik och rätt till bostad är självklara utgångspunkter. I ett jämlikt samhälle har alla människor förutsättningar till god hälsa, livskvalitet och tillgång till vård av hög kvalitet vid sjukdom. I dag präglas vården alltför ofta av splittrade insatser som bara bemöter symptom, inte orsaker.

Vi vill se en politik som bygger på en helhetssyn på människan och det som främjar hälsa. Varje insats vi gör som minskar ohälsan sparar pengar som vi kan använda för att bygga ut en bra vård. E-hälsa är ett område som behöver stärkas och utvecklas.

I EN NY REGERING VILL VI:

- främja hälsa och minska skillnaderna i hälsa.** Vi vill tydliggöra det strategiska arbetet för ett socialt hållbart samhälle genom att införa en folkhälsolag. Styrningen av sjukvården ska gynna långsiktig hälsa och ersättningssystemen ska därför ses över. Vi vill bland annat förbjuda transfetter i mat, minska de skadliga partiklarna i stadsluftens och varna en restriktiv alkohol- och tobakspolitik.
- satsa på kvalitet i mötet med vården.** Vi vill satsa mer på den nära vården så att vårdcentralen blir det naturliga förstahandsvalet för patienten. Vårdcentralernas läkare ska stå för kontinuitet i mötet med patienten, i stället för snabba insatser från hyrläkare. Primärvården och psykiatrin är områden som måste stärkas. Vi vill se ett särskilt fokus på kvinnosjukvård och förlossningsvården i landstingen. Vården behöver fler specialstsjuksköterskor för att möta framtidens vårdbehov med

rätt kompetens. Vi vill öka nyantagningen till läkarutbildningen och införa utbildningsanställningar för sjuksköterskor som vidareutbildar sig till specialistsjuksköterska.

- 3. öka bemanningen i äldreomsorgen.** Vi vill reglera så att bemanningen aldrig understiger de boendes behov. Med fler medarbetare i omsorgen får äldre bättre möjligheter att aktivera sig, ta del av kultur, komma ut, äta i lugn och ro och få hjälp med hygien och tandvård. Maten ska vara god och ekologisk, för att öka livskvalitet och hälsa.
- 4. införa en vårdgaranti inom missbruksvården.** Vårdgarantin ska inkludera såväl landstingets som kommunens behandling. Hemlöshet är främst ett bostadsproblem och en egen bostad är en förutsättning för att komma tillräffa med andra problem. Vi vill lagstifta om allas rätt till en bostad och mot att vräka barnfamiljer. Vi vill förbättra situationen för hemlösa EU-migranter. Ingen ska förvägras grundläggande rättigheter, alla ska ha rätt till vård och hemlöshet ska bekämpas oavsett orsak och oavsett varifrån den som lever i hemlöshet kommer. Sverige ska driva i EU att alla EU-medborgare ska ha rätt till akut sjukvård på samma villkor.
- 5. arbeta för att alla ska ha rätt** att vara en del av ett sammanhang. Det är ett sätt att öka folkhälsan. Vi vill förbättra reglerna kring sjukskrivning så det blir lättare för den som behöver att arbeta deltid. Vården ska se till hela människan och dess livssituation.

6. Stad och land

Alla ska ha rätt att trivas och utvecklas där de bor. Sverige blir kallare när klyftorna mellan människor växer och var du föds och växer upp avgör dina möjligheter i livet. Både på landsbygden och i miljonprogramsområden ser människor hur samhällsservice försvinner och möjligheter till utbildning och arbete försämras. Du ska inte behöva lämna vare sig landsbygden eller städernas förorter för att få utbildning, bostad eller jobb.

Allt fler människor söker ett urbant liv. Täta städer med god kollektivtrafik, samhällsservice, parker, cykelvägar och gågator behövs för att fler ska kunna leva hållbart. I växande städer är det trångt i kollektivtrafiken och svårt att hitta bostad. Det behövs en aktiv politik för klimatsmarta städer där god arkitektur och miljöteknik gör det lätt att göra rätt. På landsbygden vill vi satsa på en mer tillgänglighetsanpassad kollektivtrafik. Alla människor ska kunna åka miljövänligt.

Många nya jobb kan skapas på landsbygden genom en politik som gynnar ökad självförsörjning av livsmedel och tillverkning av biobränslen som kan ersätta importerad olja. Statliga jobb ska spridas mer över landet. Bättre kommunikationer, IT-infrastruktur, service och nätverk inom civilsamhället ger också fler olika arbetstillfällen för boende på landsbygden.

I EN NY REGERING VILL VI:

- 1. rusta upp och klimatanpassa miljonprogrammets** förorter och bostadsområden. Vi vill samtidigt passa på att ge de boende möjlighet att planera sitt lokalsamhälle, skapa lokaler för föreningslivet och trygga områden. Investeringen i förorten är gemensam och kan inte bekostas genom stora hyreshöjningar, därfor arbetar vi bland annat för ett utvidgat ROT-avdrag.

- 2. kraftigt öka byggtakten av hyreslägenheter.** De ekonomiska villkoren behöver bli mer rättvisa mellan hyreslägenheter och bostadsrätter/villor, till exempel genom sänkt fastighetsskatt för hyresrätter. Vi vill ge mindre byggföretag möjlighet att konkurrera och genomföra en särskild satsning för 30 000 fler små, klimatsmarta hyresrätter i städerna.
- 3. bygga ut snabbt bredband** samt satsa på de regionala högskolorna och distansundervisning för att det ska finnas möjlighet till utbildning och företagande i hela Sverige. Vi vill säkra en jämlig och tillgänglig offentlig service i hela landet.
- 4. ta fram en livsmedelsstrategi för Sverige.** Klimatförändringarna ställer krav på att bra jordbruksmark används för matproduktion. Vi vill öka Sveriges självförsörjning av mat och ge svenska bönder goda förutsättningar att ställa om till en giftfri, ekologisk produktion. Dricksvattensäkerhet ska ingå i livsmedelsstrategin. Stadsnära odling ska uppmuntras.
- 5. värna ekoturism, jordbruk och renskötsel** vid planering av gruvor. Gruvindustrin måste leva upp till högre miljökrav. Vi vill modernisera minerallagstiftningen och bergsstatens uppdrag genom att säkra miljöskyddade områden från prospektering och provborrningar. Vi vill förbjuda prospektering och utvinning av uran, olja och gas. Människors rätt till rent vatten måste gå före gruvetableringar. Avgiften på utvunna metaller måste höjas kraftigt och återvinning underlättas. Vi vill stärka samernas ställning som ursprungsfolk, bland annat genom att ratificera ILO:s konvention 169.

7. Migration och lika rättigheter

I skuggan av den ekonomiska krisen har främlingsfientliga partier och rasistiska rörelser kunnat växa i Europa genom att skylla försämringar och nedskärningar på ”de andra”. Ett kallt samhällsklimat göder hat och fördomar. Migranter och minoriteter som romer, muslimer, judar, hbtq-personer och personer med funktionsnedsättningar drabbas särskilt hårt. Nu gäller det att stå upp för mänskliga rättigheter och en mänsklig migrationspolitik. Vår vision är en värld utan gränser, där alla har en möjlighet att flytta, men ingen tvingas fly. Vi kommer alltid att arbeta för en mer human och öppen politik och vi kommer aldrig att göra det svårare för människor att komma till Sverige.

Vi ser positivt på arbetskraftsinvandring. Vi vill stärka arbetskraftsmigranter rättigheter och se till att människor inte utnyttjas av oseriösa arbetsgivare. Vi fäster också största vikt vid en riktigt bra integrationspolitik. Där har det svenska samhället mycket att förbättra. Alla goda krafter behövs och kommer att behövas för att möta framtidens utmaningar för att skapa ett hållbart samhälle.

I EN NY REGERING VILL VI:

- 1. stärka asylrätten.** Anknytning och hälsa ska väga tyngre som skäl för att få stanna än vad de gör i dag. Även hbtq-personer ska ges stärkt asylrätt. Den så kallade tvåårsregeln i utlänningsslagen, som leder till att kvinnor utan permanent uppehållstillstånd riskerar att lämnas in i våldsamma och destruktiva förhållanden, ska avskaffas. Den vars avvisning inte har kunnat verkställas inom två år bör få permanent uppehållstillstånd. Familjer ska lättare kunna återförenas. Sverige ska verka inom EU för att skapa lagliga vägar in i EU för att söka asyl samt för att öka mottagandet av kvotflyktingar. Barnkonventionen ska göras till svensk lag.

Miljöpartiet vill att det ska bli lättare för barn som föds i Sverige att få medborgarskap. Alla som föds i Sverige och stadigvarande bor här bör få automatiskt svenskt medborgarskap.

- 2. reformera arbetet med nyanländas etablering.** Nyanlända vuxna och barn ska tidigt inkluderas i samhället, på arbetsmarknaden och i skolan. Alla svenska kommuner ska delta i flyktingmottagandet. Vi vill förbättra boendesituationen för alla asylsökande och värnar rätten till eget boende. Frivilligorganisationer ska i ökad utsträckning kunna delta i arbetet med att möta nyanlända. Nyanlända ska lättare kunna få sin utbildning bedömd för att snabbt kunna söka jobb i Sverige.
- 3. motverka diskriminering.** Vi vill satsa på antidiskrimineringsbyråer så att fler kan få hjälp när de blivit diskriminerade. Aktörer inom rättsväsendet ska utbildas och vi vill göra hatbrott till en prioriterad fråga för polisen. Transpersoner ska omfattas av hets- och hatbrottsslagstiftningen. Vi kräver, precis som vårdfacken, att papperslösa och asylsökande ska ha rätt till samma vård som andra i landet.
- 4. stärka hbtq-politiken.** Barn ska ha samma rätt till trygghet, möjligheter och respekt oavsett hur deras familj ser ut. Lagen ska anpassas till att barn växer upp med en, två eller flera vuxna med gemensamt ansvar för barnet. I familjer med fler föräldrar än två ska också fler kunna vara vårdnadshavare.
- 5. lagstifta om otillgänglighet som diskriminering.** Lagen om stöd och service, LSS, måste förtydligas och garantera allas möjligheter att fullt ut delta i samhället.

8. Global rättvisa

Fler människor än någonsin tidigare lever i demokratier, barnadödligheten minskar och läskunnigheten ökar. Samtidigt är världens resurser fortfarande orättvist fördelade, barn dör i sjukdomar som lätt hade kunnat undvikas och kampen om naturresurser i klimatförändringarnas spår orsakar krig och konflikter. Världen har redan hittat mer fossil energi än vad vi kan göra av med om vi ska undvika en skenande klimatkatastrof.

Sverige ska vara en röst för rättvisa, fred och hållbar utveckling. Vi ska arbeta för FN:s målsättning om allmän avrustning, kontroll över och avveckling av alla kärnvapen och att krigsförbrytare ställs inför rätta. All utrikespolitik ska utgå från att sexuella rättigheter är mänskliga rättigheter. Sverige ska stå i första ledet för jämställdhet och mot kränkningar av hbtq-personer. Vi ska inom EU och i andra internationella organ verka för aborträtten och för sexuella- och reproduktiva rättigheter.

I EN NY REGERING VILL VI:

- främja mänskliga rättigheter och miljöhänsyn i internationell handel.** Sveriges offentliga konsumtion ska vara etisk och miljömärkt. Sverige ska bli en så kallad Fairtrade-nation.
- återställa målet om att en procent av BNI** ska avsättas till bistånd. Illegitima skulder ska skrivas av och skatteparadis motverkas.
- höja Sveriges ambitioner** i klimatförhandlingarna och ge klimatfinansiering till fattigare länder utanför biståndsbudgeten.

- 4. avveckla svensk vapenexport** till diktaturer och länder i väpnad konflikt. Sverige ska inte gå med i Nato. Sverige ska prioritera konfliktförebyggande arbete, där att bygga upp en civil fredskår inom EU är en viktig del. Kvinnors deltagande i fredsprocesser ska säkerställas i enlighet med FN:s resolution 1325.
- 5. skydda Arktis och andra känsliga miljöområden** mot exploatering av olja och fossil gas. Sverige ska verka för ett internationellt förbud mot subventioner av fossila bränslen.

9. Ekonomi och arbetsmarknad

Dagens ekonomi är alltför kortskiktig och fokuserad på materiella värden. De ekonomiska klyftorna har växt och segregationen har ökat under Alliansens tid vid makten. Målet för samhällsekonomin ska vara att hushålla med resurser på ett sätt som gagnar allas livskvalitet, miljö och jämställdhet. Hållbar produktion och handel ska främjas och spekulation motverkas. Vi ska inte skjuta över skulder på våra barn. Därför behövs ordning och reda i de offentliga finanserna med tydliga ekonomiska ramverk.

Vi vill skapa förutsättningar för en balans mellan arbete och fritid där människor kan påverka sin arbetstid. Den som blir sjuk eller förlorar sitt arbete ska inte dömas till fattigdom. Det är viktigt att vårna kollektivavtal och den svenska modellen på arbetsmarknaden. Vi kommer att ta initiativ till samtal med fackförbund och arbetsgivare om bättre arbetsvillkor och om sänkt arbetstid. Socialt företagande och arbetskooperativ bör främjas och stöttas då de utgör framgångsrika modeller för integrering av människor som står långt från arbetsmarknaden.

I EN NY REGERING VILL VI:

- 1. överbrygga de ekonomiska och sociala klyftorna** i Sverige. Barnfattigdomen ska motverkas genom bland annat rätvisa trygghetssystem, förskola och skola utan dolda avgifter, höjt underhållsstöd och skatteavdrag för ensamstående föräldrar.
- 2. skapa en tryggare arbetsmarknad.** Vi vill införa en gemensam sjuk- och arbetslösheitsförsäkring som omfattar alla och vi vill höja golvet och taket i a-kassan. Vi vill också motverka missbruket av visstidsanställningar och timanställningar, avskaffa ofrivilliga delade turer och öka anställdas makt över schemaläggningen.

- 3. förkorta normalarbetstiden** genom lag och avtal, så att fler får möjlighet till 35 timmars arbetsvecka. Klimatet kräver att ekonomisk utveckling inte tas ut i ökad resursförbrukning, utan i ökad tid för samvaro och samhällsengagemang. Därför vill vi att den som så önskar ska kunna ta ut löneökningar i kortare arbetstid i stället för i pengar. Medarbetare i äldreomsorgen och andra branscher där många slits ut före pensionen ska ha ekonomisk möjlighet till kortare arbetsvecka.
Arbetstidsförkortningar liknande de som det har avtalats om i många mansdominerade branscher bör också bli verklighet i kvinnodominerade arbeten.
- 4. reglera så att eventuella vinster** i offentligt finansierad välfärd återinvesteras i verksamheten och idéburna aktörer kan främjas.
- 5. gynna långsiktiga investeringar** på bekostnad av kortsiktig spekulation. Vi vill motverka hushållens ökade skuldsättning. Nya mått för samhällsutvecklingen ska utvecklas som utöver BNP även tar hänsyn till miljöpåverkan och sociala faktorer. Etiska regler ska gälla för placering av gemensamt kapital, som till exempel AP-fonderna. Vi vill utveckla ett hållbart ekonomiskt system som inte bygger på tillväxt. Vi ska verka för en grön investeringsbank.

10. Kultur och föreningsliv

Alla ska ha rätt och möjlighet att utöva kultur. Kulturen ska ifrågasätta, kittla, granska och fördjupa, underhålla, glädja och berika. Kultur får individer och samhället att växa. Kulturen är demokratirämjande, och dessutom klimatsmart. Den erbjuder en meningsfull fritid, ett kreativt yrkesliv och en bättre skola. Fria teatergrupper, kommunala musik- och kulturskolor och folkbibliotek utgör alla garanter för att alla kan ta del av kulturen, både som utövare och publik.

Bredden ger möjlighet för svensk film, musik och annan kultur att också nå internationella framgångar. Professionella kulturutövare ska ha möjlighet att leva av sitt skapande, vare sig du är konstnär, musiker, dansare, skådespelare eller författare. Vi vill förbättra förutsättningarna för kreativitet och underlätta människors liv på internet genom fair use-regler i upphovsrätten. Det är nödvändigt för att tillåta satir och kritik, men också för sampling och remixkultur.

Idrottsrörelsen är Sveriges största folkrörelse. Genom resurser till ungdoms- och breddidrotten, inklusive idrott för människor med funktionsnedsättning, korpidrott och motionsidrott, investerar vi i såväl livskvalitet som folkhälsa. Det ska också finnas gott om möjligheter till spontanidrott. I dag får killars idrottsutövande en större del av de offentliga resurserna än tjejer. Vi vill bryta det mönstret.

I EN NY REGERING VILL VI:

- säkerställa att alla barn har tillgång till kommunal musik- och kulturskola.** Vi vill utveckla en ny bibliotekspolitik för att säkra alla medborgares tillgång till bibliotek, och för att stoppa nedläggningen av biblioteksfilialer.

- 2. uppdra åt statliga kulturinstitutioner** att ha verksamhet i hela landet, exempelvis genom biovisningar av teater och opera. Den kulturella infrastrukturen ska stimulera fler mötesplatser och samlingslokaler för ett skapande kultur- och föreningsliv över hela landet. Vi vill främja representativitet i kulturlivet med hänsyn till exempelvis funktionsnedsättning och förekomsten av kultur och litteratur på olika minoritetsspråk. Det statliga anslaget som regionerna fördelar till kulturverksamheter ska öka.
- 3. förbättra villkoren för kulturskapare** genom starkare offentliga trygghetssystem, årliga uppräkningar av upphovsrättsliga ersättningar och utvecklade kulturstöd. Biblioteksersättningen ska höjas till två kronor.
- 4. garantera public service oberoende.** Stora idrottsevenemang ska sändas i kanaler som är tillgängliga utan särskild avgift.
- 5. ge föreningslivet jämställda** och långsiktiga förutsättningar. Tjejer och kvinnors idrottande och andra intressen ska få samma förutsättningar som killars och mäns. Vi vill bryta civilsamhällets beroende av projektbidrag och därför fördela en större del av resurserna genom föreningsstöd och annan långsiktig finansiering.

II. Demokrati och rättsfrågor

Alla ska ha rätt att känna sig trygga och säkra i Sverige. Varje gång någon blir misshandlad av sin partner, utsätts för trakasserier i skolan eller diskrimineras i krogkön går något sönder – inte bara i den personens tilltro till rätts samhället, utan i Sverige som samhälle.

Grogrundet för kriminalitet ligger i samhällsproblem som fattigdom, missbruk, arbetslöshet och växande ekonomiska klyftor. Möter vi de samhällsproblemen, ökar också tryggheten och framtidstron.

Rättsväsendets arbete ska fokuseras på rättssäkerhet och effektivitet, inte bara på mätbara prestationer. Brottsoffer ska ha tillgång till skydd och rehabilitering. Kriminalvården ska ha som mål att den som dömts inte ska återfalla i brottslighet. Det brottsförebyggande arbetet ska vara i fokus och diskussionen om straff utgå från forskning och beprövad erfarenhet.

Vi motsätter oss att allt fler integritetskränkande lagar och system införs på bekostnad av mänskliga fri- och rättigheter. Vi vill värna öppenheten i samhället och stärka skyddet för den som avslöjar korruption, brottslighet eller andra missförhållanden.

I EN NY REGERING VILL VI:

- 1. stärka skyddet för brottsoffer**, genom tryggad finansiering till brottsoffer- och kvinnojourer. Varje dömd person ska få en individuell vård- och behandlingsplan som fokuserar på åtgärder som har visats minska risken för återfall i brott.
- 2. införa en lag som skyddar** så kallade visselblåsare på hela arbetsmarknaden, utvidga meddelarfriheten till att gälla all

offentligt finansierad verksamhet och riva upp den lag Alliansen införde år 2014 som sätter EU-förhandlingar före offentlighetsprincipen.

- 3. modernisera polisen** med bättre handledning, utbildning och IT-hjälpmittel. Vi vill göra polisutbildningen till en högskoleutbildning och reformera styrningen av polisen så att resurserna läggs på effektiv brottsbekämpning snarare än statistikjakt.
- 4. slå vakt om den personliga integriteten.** Vi vill inrätta en integritetsmyndighet, tillsätta en kriskommission om integritetsskyddet samt riva upp FRA-lagen och datalagringslagen. Inom EU vill vi arbeta för att riva upp de delar av Ipred som ger upphovsrättsindustrin polisliknande befogenheter.
- 5. att beslut ska fattas så nära** människor som möjligt. Därför vill vi flytta mer makt från staten till regional nivå. Vi vill bilda direktvalda regioner med utvecklingsansvar, i hela Sverige.

MODERNISERA SVERIGE!

Miljöpartiet de gröna har i över trettio år kämpat för ett miljövänligt, solidariskt och hållbart Sverige. Vi är en del av en global grön rörelse som strävar efter en värld där alla kan leva goda liv utan att försämra förutsättningarna för kommande generationer.

Vi vill föra en politik där vi lever inom naturens ramar, med insikt om vårt djupa beroende av varandra. Vi vill vara en röst för dem som inte kan göra sina röster hörda. Denna gränslösa solidaritet kan uttryckas trefaldigt:

- **solidaritet med djur, natur och det ekologiska systemet**
- **solidaritet med kommande generationer**
- **solidaritet med världens alla människor.**

Vi tror på mångfald och det är en av den gröna rörelsens styrkor. Det finns många sätt att vara grön på. Vi förenas av den gemensamma uppgiften att forma vårt samhälle för en ny tid. **Vi välkomnar alla som vill vara med i detta arbete.**

Valmanifestet innehåller förslag som vi vill genomföra eller påbörja i en ny regering under nästa mandatperiod. Manifestet är vårt avtal med alla er som röstar på Miljöpartiet de gröna 2014. Förslagen har tagits fram i samtal med hundratusentals människor, och sammanfattar det som vi tror är särskilt viktigt de kommande fyra åren.

Detta är våra ambitioner och den politik vi söker ditt förtroende för. Vi vet att i en regering måste vi samarbeta och söka lösningar tillsammans med andra. Det ekonomiska utrymmet är begränsat. Vi vill inte lämna över vare sig en ekologisk eller ekonomisk skuld till kommande generationer. **Reformer måste alltid bygga på samarbete och på ansvar för såväl ekonomi som miljö.**

Våra visioner är större och sträcker sig längre än till 2018. Mer om vår politik och våra visioner finns att läsa i vårt partiprogram, vårt EU-valmanifest och på **mp.se**.

Vi vill modernisera Sverige tillsammans med dig.
Du kan engagera dig i valrörelsen på **volontar.mp.se**
och bli medlem i Miljöpartiet på **mp.se/bli-medlem**

Välkommen!

LÄS MER PÅ

www.mp.se

DAGS FÖR EN
VARMARE
POLITIK

miljöpartiet de gröna

